

Список використаних джерел:

1. Гришук В. К. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: порівняльно-правове дослідження: монографія / В. К. Гришук, О. Ф. Пасека. – Львів: Львів. держ. ун-т внутрішніх справ, 2013. – 248 с.
2. Крилова Н. Е. Уголовное право современных зарубежных стран (Англии, США, Франции, Германии): учеб. пособие / Н. Е. Крилова, А. В. Серебренникова. – М.: Зерцало, 1997. – 192 с.
3. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія / М. І. Хавронюк. – Київ: Юристконсульт, 2006. – 1048 с.
4. Хряпінський П. В. Заохочувальні норми у кримінальному законодавстві України: монографія / П. В. Хряпінський. – Харків: Харків юрид., 2009. – 448 с.
5. Namysłowska-Gabrysiak Barbara. Odpowiedzialność karna osób prawnych / Barbara Namysłowska-Gabrysiak. – Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck, 2003. – P. 77.

Бугайчук О.П.

студент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

**КВАЛІФІКАЦІЯ ПОВТОРНОСТІ ЗЛОЧИНІВ
ЯК РІЗНОВИД КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ**

Повторність як різновид (форма) множинності злочинів, поряд із сукупністю та рецидивом, вперше була закріплена у розділі VII Загальної частини Кримінального кодексу України 2001 року (далі – КК України), що говорить про певну новизну даного поняття, недостатність у вивченні наукою кримінального права та наявність суперечностей при кваліфікації діянь у правозастосовній діяльності. Однак, закон про кримінальну відповідальність не надає жодних правил стосовно кваліфікації повторності злочинів, не виділяє її види, окремі рекомендації містяться лише у постановках Пленуму Верховного Суду України та юридичній літературі. Як наслідок, різні підходи у розумінні одних і тих же питань, породжують неоднакове застосування норм чинного законодавства про кримінальну відповідальність, цим самим порушуючи права, свободи та інтереси людини на стадіях досудового розслідування, судового розгляду та призначені покарання.

З огляду на подані вище факти стає очевидним те, що детальне вивчення кримінально-правової кваліфікації повторності злочинів як і в

цілому самого кримінально-правового явища повторності є актуальним і потребує визначення шляхів удосконалення.

Значний внесок у розвиток даної тематики внесли радянські вчені Р. Р. Галіакбаров, Т. Е. Караєв, Ю. А. Красіков, Г. Г. Криволапов, В. П. Малков, В. Д. Філімонов, Е. А. Фролов та інші. Слід зазначити, що теоретичні матеріали, отриманні наведеними вище дослідниками, стосувались у своїй більшості визначення поняття множинність злочинів та її форм, місце повторності злочинів серед інших форм множинності та співвідношенню із суміжними поняттями, виокремлення видів, ознак повторності злочинів, і в меншій мірі дослідженню кримінально-правових наслідків, серед яких вплив повторності на кримінально-правову кваліфікацію того чи іншого злочину.

Серед вітчизняних науковців вагомий внесок у розвиток наукового бачення даного кола питань внесли такі вчені, як: М. І. Бажанов, Р. В. Вереша, І. М. Гнатів, М. Є. Дирдін, І. О. Зінченко, О. В. Ільїна, О. В. Колос, В. В. Кузнецов, М. С. Магарін, В. О. Навроцький, А. В. Савченко, Т. І. Созанський, В. В. Сташис, А. А. Стрижевська, В. І. Тютюгін, Н. І. Устрицька, Л. М. Черниченко та низка інших. Дане коло науковців свою увагу, на противагу попередникам, присвячують висвітленню існуючої проблематики діючого законодавства, як приклад, відсутність регламентації здійснення кваліфікації повторності злочинів, та надають можливі шляхи вирішення, а саме закріплення правил кваліфікації повторності злочинів.

Повторність – різновид (форма) множинності злочинів, поряд із сукупністю та рецидивом.

Повторність як кримінально-правове явище є чітко визначеним, оскільки наявне законодавче закріплення (ч. 1 ст. 32 КК України), яке підтримується провідними вченими школи кримінального права: «повторністю злочинів визнається вчинення двох або більше злочинів, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК». Окрім того, поняття повторності злочинів конкретизується також у ч. 3 ст. 32 КК України, за якою вчинення двох або більше злочинів, передбачених різними статтями КК України, визнається повторним лише у випадках, передбачених в Особливій частині КК України, та ч. 4 тієї самої статті, згідно з якою повторність відсутня, якщо за раніше вчинений злочин особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом, або якщо судимість за цей злочин було погашено чи знято [1, с. 1].

Правові наслідки повторності злочинів, закріплені статтею 35 КК України, яка визначає її вплив:

– при кваліфікації злочинів, де вона виступає кваліфікуючою ознакою, при наявності відповідних положень у статтях Особливої частини КК України;

– при призначенні покарання даний вид множинності визначається як обставина, що обтяжує покарання;

– при конструюванні санкцій статей Особливої частини КК України, посилюючи ступінь тяжкості вчиненого злочину та суворість санкцій.

Суміжні з повторністю злочинів поняття: сукупність та рецидив (різновиди множинності злочинів; спільність ознак); продовжуваний злочин як різновид одиничного (характеризується тотожністю діянь з єдиним умислом, без значного розриву у часі). Повторність відсутня при вчиненні продовжуваного злочину, оскільки наявна пряма вказівка, передбачена ч. 2 ст. 32 КК України [1, с. 1]. Однак, повторність і сукупність злочинів, повторність і рецидив злочинів в окремих випадках накладаються одна на одну, чим провокують неправильну кваліфікацію злочинів, а тому необхідне чітке їх законодавче розмежування.

Кримінально-правова кваліфікація – це частина застосування закону про кримінальну відповідальність, офіційна діяльність, яка здійснюється уповноваженими на те органами держави (дізнання, досудового слідства, суду, прокуратуру) у відповідній процесуальній формі, результати якої закріплюються у процесуальних актах вказаних вище органів та породжує правові наслідки, як для осіб, дії яких кваліфікуються, так і для самих суб'єктів застосування [2].

До видів кримінально-правової кваліфікації належать кваліфікація злочинів та кваліфікація не злочинів, які в свою чергу також мають власні підвиди. Серед видів кваліфікації злочинів, виокремлюють кваліфікацію повторності злочинів.

Кваліфікація повторності тотожних злочинів – різновид кваліфікації повторності злочинів. Тотожні злочини – злочини, що передбачені тією ж статтею або частиною статті Особливої частини КК України. Правила кваліфікації повторності тотожних злочинів:

1) загальне правило – при повторності тотожних злочинів, не пов'язаній із засудженням, всі вчинені злочини, які складають таку повторність, незалежно від їх кількості належить кваліфікувати один раз – за тією частиною відповідної статті Особливої частини КК України, яка передбачає відповідальність за вчинення цього злочину повторно;

2) виняток із загального правила – кваліфікація повторності злочинів за правилами сукупності злочинів (самостійна кваліфікація):

– коли один попередній злочин вчинений одноосібно, наступний – у співучасті;

– спеціальна вказівка у роз'ясненнях Пленуму Верховного Суду України;

– різні стадії закінчення злочину (попередній – закінчений, наступний – закінчений на стадії готування до злочину) ін. [3, с. 188].

Кваліфікація повторності однорідних злочинів як ще один різновид кваліфікації повторності злочинів. Однорідні злочини – злочини, які мають тотожні чи подібні безпосередні об'єкти та вчинені з однією формою вини. Правила кваліфікації повторності однорідних злочинів:

1) перший злочин кваліфікується окремо за відповідною частиною статті Особливої частини КК України;

2) наступний злочин кваліфікується за кваліфікуючою ознакою повторності відповідної іншої статті Особливої частини КК України у випадках, передбачених нормами Особливої частини КК України [3, с. 160].

Перспективи удосконалення правового регулювання повторності злочинів:

– назву розділу VII «Повторність, сукупність та рецидив», слід змінити на «Множинність злочинів», задля усунення суперечностей у розумінні повторності, сукупності та рецидиву як вичерпних різновидів (форм) множинності злочинів та визначення самої множинності;

– доповнити статтю 32 КК України тезою про те, що до повторних, слід відносити лише злочини, за які особа не була засуджена. За даних обставин буде досягнуто результату чіткого розмежування понять повторності злочинів та рецидиву злочинів;

– додати статтю, яка б містила положення, щодо розрізнення понять суміжних із повторністю злочинів (продовжуваний злочин, сукупність та рецидив);

– додати статтю, наприклад, статтю 32-1 «Правила кваліфікації повторності злочинів», яка б містила положення, стосовно правил кваліфікації повторності злочинів, оскільки на даному етапі вони передбачені відповідними постановами Пленуму Верховного Суду України, що носять рекомендаційний характер, і які з певних питань вже є застарілі та містять неточності.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26. – 131 с. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації. – 2005. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.bestreferat.ru/referat-249235.html>.
3. Устрицька Н.І. Кваліфікація повторності злочинів: монографія // Н. І. Устрицька. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – 216 с. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/images/dorobku_partneriv/Ystrucka.pdf.

Галєєв Я.В.

студент,

*Науковий керівник: Бражник А.А.
кандидат юридичних наук, асистент,
Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИНУ В МУСУЛЬМАНСЬКОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленнями глобалізаційними та інтеграційними процесами, які не оминають і правові системи світу. Мусульманські держави з кожним роком стають більш активними членами міжнародної спільноти, а отже їх вплив на розвиток правової доктрини стає все більш очевидним. Тому, виникає об'єктивна необхідність дослідження мусульманської правової системи, зокрема, кримінального права та поняття злочину як одного з центральних елементів.

Для мусульманського права характерна внутрішня складність, що зумовлена його релігійністю та історичним розвитком. Поняття «мусульманське право» співвідноситься з такими поняттями як «шаріат» та «фікх», які часто ототожнюють, з'ясування змісту цих понять пов'язане з осмисленням мусульманського права як філософсько-релігієзнавчого феномену [1, с. 11].

Науковці розглядають «шаріат» по-різному, тому важко дати уніфіковане визначення цього поняття. Однак, на мою думку, доцільно буде